Speech PvdA congres december 2009

Op 12 december sloot Wouter Bos het congres van de PvdA in Apeldoorn af met een toespraak.

gesproken woord geldt

Beste mensen,

Dat je als partij in campagnetijd je vertrouwde identiteit moet opzoeken, dat wist ik.

En dat volgens velen die identiteit voor ons er eentje is van zorgen voor iedereen die ziek, zwak en misselijk is, dat wist ik ook.

Maar dat onze partijvoorzitter en campagneleider zich zo inleefde in de campagne dat ze op dit moment zo ongeveer samen valt met de doelgroep, dat verbaasde zelfs mij!

Beterschap Lilianne, we hopen dat je snel weer op de been bent!

Beste mensen,

Toen ik begon aan dit verhaal te schrijven, overleed Ramses Shaffy. Ik vind het opvallend hoeveel mensen mij de afgelopen weken aanraadden zijn teksten ter inspiratie op te zoeken.

Dat ging –uiteraard- om voorspelbare songs als Laat Me en vooral Wij Zullen Doorgaan maar ja, mijn eigen favoriet blijft dan toch Zing Vecht Huil Bid Lach Werk en Bewonder.

Met daarin prachtige strofen als:

Voor degene met z’n mateloze trots

In z’n risicoloze hoge toren

Op z’n risicoloze hoge rots

Moet nu weten, zo zijn we niet geboren

Alsof het over bankiers gaat, vertelde iemand me.

Maar daar gaat het natuurlijk niet over.

Het is een oproep om te staan voor wat je dierbaar is, het leven te leven, moed te tonen en risico’s te nemen

En dat is precies wat we de komende tijd nodig zullen hebben met drie campagnes voor de boeg in anderhalf jaar. Laten zien wie we zijn, er trots op zijn, er compromisloos voor uit komen en met heel veel energie proberen te bereiken wat ons lief is.

En dat is heel wat.

Er is nog zo veel te doen.

Waarbij voor mij zelf de grootste uitdaging is hoe je mensen die zich onzeker, bezorgd, soms zelfs angstig voelen voor de toekomst, het gevoel geeft de toekomst aan te kunnen, de toekomst beter te kunnen maken, zodat je kinderen het straks weer beter hebben dan je zelf.

Het gaat om dit jochie en in wat voor Nederland we willen dat hij opgroeit.

En ik ben ervan overtuigd dat als er iets is waardoor mensen sterker in het leven staan en met vertrouwen naar de toekomst kunnen kijken, dan is het omdat ze weten dat ze er niet alleen voor staan.

Dat er naar ze omgekeken wordt als het mis gaat.

Dat iedereen een kans krijgt omdat iedereen mee telt.

Dat is een grote en uitdagende opdracht voor ons allemaal. Iedereen mee nemen op weg naar een beter Nederland. Niet bang en bezorgd maar open en met vertrouwen.

En dan ook echt iedereen. Niet alleen de optimisten van de grachtengordel en de universiteiten. Niet alleen de bezorgden uit de achterstandswijk of het vmbo.

Maar allemaal omdat we ze ook allemaal nodig hebben. En zij elkaar ook nodig hebben.

Iedereen telt mee omdat we ook de toekomst eerlijk willen delen. Iedereen telt mee omdat als je mee doet, je ook kansen verdient. Iedereen telt mee omdat we het ons als samenleving niet kunnen veroorloven talenten onbenut te laten en mensen aan de kant te laten staan.

Iedereen telt mee omdat we samen tot zoveel meer in staat zijn dan als de ene helft van Nederland vooruit wil en de andere helft aan de rem trekt.

Ik denk dat we dat het afgelopen jaar ook hebben laten zien bij de manier waarop de crisis is aangepakt, let wel de heftigste economische crisis van de laatste tachtig jaar. Nederland kruipt nu uit de recessie omhoog, de werkloosheid blijft de laagste van Europa, de koopkracht van de meeste mensen is na de crisis hoger dan voor de crisis, je zou bijna gaan denken dat we misschien wel de goede dingen gedaan hebben….?

Dat vindt eigenlijk ook iedereen.

Tijdens een crisis als deze moet je niet bezuinigen maar investeren. Dus vochten we om ondanks hogere werkloosheidscijfers niet te hoeven bezuinigen op de WW,

hielden we de ouderenzorg buiten schot, investeerden we miljarden in energiebesparing en windmolens, kwamen er miljarden vrij om mensen aan het werk en jongeren op school te kunnen houden.

Investeren als de economie inzakt, niet bezuinigen, dat is verstandig crisisbeleid.

Vinden Barack Obama, Angela Merkel, Nicolas Sarkozy, Gordon Brown, José Luis Zapatero,

de leiders van China, India, Japan, Brazilie, Argentinie, Australië, Zuid Afrika,

werkelijk iedereen.

Behalve Mark Rutte.

Vanaf zijn risicoloze rots en zijn risicoloze hoge toren riep hij bij het begin van de crisis dat er 40 miljard bezuinigd moest worden. Op uitkeringen, op ontwikkelingssamenwerking, op ouderenzorg, op werkgelegenheid. En dat dat goed was voor de economie.

En werkelijk iedereen die er toe doet, van Obama tot Merkel, van Brown tot Sarkozy, van links tot rechts, weet dat het niet zo is. Behalve Mark Rutte.

Hij doet me denken aan die spookrijder die ’s avonds laat op de A2 rijdt, zijn autoradio aandoet en hoort dat er op de A2 een spookrijder is gesignaleerd en denkt: “Eén? Eén? Ik zie er wel honderd!?!”

Beste mensen, juist in crisistijden kan een land uiteen vallen. Door iedereen het zelf maar uit te laten zoeken. Door zondebokken aan te wijzen. Door de solidariteit aan te tasten.

Juist dan moet de Partij van de Arbeid laten zien dat wij niemand afschrijven, dat wij iedereen mee laten doen, dat wij niemand aan de kant laten staan.

De Partij van de Aanpak laat dat zien met Jetta Klijnsma die elke jeugdwerkloze er één te veel vindt. Met Hans Spekman die elk kind dat in armoede opgroeit er één te veel vindt. Met Ronald Plasterk die elke jongere die voortijdig school verlaat er één te veel vindt. Iedereen telt mee omdat iedereen het waard is en we iedereen nodig hebben.

Het is het hart van onze politiek, het is een gevecht van dag tot dag maar het is ons gevecht en het zijn onze resultaten!

Maar bij wie wij zijn hoort ook de wetenschap dat we het niet alleen kunnen. En de bondgenoot die ik het liefst weer aan onze zijde zie de komende tijd, is de vakbeweging.

De AOW-leeftijd gaat omhoog omdat de rekening van de crisis betaald moet worden en omdat we ook als hij opgroeit, willen dat er voldoende onderwijzers voor de klas staan,

voldoende handen aan het bed te vinden zijn, voldoende politie op straat loopt.

Solidariteit betekent dat je als je moeilijke keuzes moet maken, en dit was een moeilijke keuze, van mensen die het kunnen iets extra's vraagt ten behoeve van de mensen die niet meer kunnen.

En dus is onze verdediging van de AOW-maatregel ook alleen maar solidair als we er in slagen fatsoenlijke voorzieningen te treffen voor mensen die niet langer kunnen werken.

Die dus recht hebben op een goede uitkering als ze vroegtijdig opgebrand raken en nergens meer terecht kunnen.

Maar de echte vraag is natuurlijk: accepteren we dat eigenlijk? Accepteren we dat mensen vroegtijdig verslijten? Accepteren we dat werkgevers niet investeren in werknemers?

Leggen we ons er bij neer dat de talenten van oudere werknemers niet benut worden en dat ze veel te vroeg aan de kant gezet worden?

Nee, dat accepteren we niet.

En met de steun voor een hogere AOW-leeftijd heeft de Partij van de Aanpak zich zelf dus ook de opdracht gegeven om op onderwerpen als arbeidsomstandighedenbeleid en leeftijdsbewust personeelsbeleid alles uit de kast te halen. En dat zullen we doen ook.

Maar we kunnen en willen het niet alleen. Juist op gebieden als dit valt zoveel meer resultaat te bereiken als de vakbonden mee doen.

En dus roep ik Agnes Jongerius, Edith Snoeij, Henk van de Kolk en al die anderen op om die strijd samen met ons aan te gaan. Wij staan er een stuk slechter voor als we die strijd zonder jullie moeten voeren. En jullie zullen het niet redden als je het van de PVV en de SP zult moeten hebben.

Laten we nu over de verschillen heen stappen en doen wat ons in moeilijke jaren altijd allebei sterk heeft gemaakt: de krachen bundelen voor goede arbeidsomstandigheden, uitdagend werk

en een leven lang leren. Want jullie weten het bij de bond net zo goed als wij: samen staan we sterker!

Beste mensen, ondertussen is er veel meer aan de hand in Nederland dan dat we de heftigste economische crisis in tachtig jaar mee maken. Niet alleen de grote economische keuzes die gemaakt moeten worden in het Nederland na de crisis, zullen de solidariteit zwaar onder druk zetten.

Ook de vraag aan wiens kant je staat als splijtende krachten hun werk proberen te doen in onze samenleving, is cruciaal. Juist nu moeten we mensen binden en verbinden, de gemeenschappelijke krachten aanboren, het gemeenschappelijke perspectief inspireren.

En juist nu de politiek van binden en verbinden zo hard nodig is zien we de politiek van splijten en verdelen aan kracht winnen.

Dan heb je als sociaal democraten maar één simpele keuze: kleur bekennen, duidelijkheid geven en consequenties aanvaarden. Allereerst door niet om de hete brij heen te draaien.

Ja, dit gaat over Geert Wilders, ja dit gaat over de PVV.

En dan hoor ik te vaak collega politici zeggen dat je een democratische partij niet mag uitsluiten maar ik zeg vandaag iets anders. Ik vind dat namelijk duikgedrag.

Ik vind dat juist omdat wij een democratische partij zijn, juist omdat wij er in geloven dat ieders vrijheid evenveel waard is, juist omdat wij er in geloven dat een rechtstaat niet slechts eisen stelt maar ook bescherming biedt, dat juist wij helderheid moeten bieden. Duiken past ons niet.

Het Nederland van Wilders is ons Nederland niet. Het Nederland waar wij willen dat hij opgroeit, is niet het Nederland waar Wilders aan werkt.

In ons Nederland moeten moslima’s uit eigen vrije wil een hoofddoek kunnen dragen,

moeten homo's onbevreesd hand in hand kunnen lopen, moeten Joden hun keppeltje kunnen dragen.

In ons Nederland wordt loyaliteit niet afgemeten aan het aantal paspoorten dat iemand heeft maar aan de mate waarin iemand mee wil doen aan het bouwen van een gezamenlijke toekomst; een land waar we van alle burgers een positieve keuze voor Nederland vragen zonder dat dit hoeft te betekenen dat mensen hun eigen persoonlijke geschiedenis verloochenen.

Dat Nederland staat haaks op het Nederland van Wilders. En met zijn partij zult u ons dus nooit in één kabinet aantreffen.

Dat heeft niets te maken met uitsluiten, demoniseren, cordons sanitaires of met de persoon Wilders en het heeft al helemaal niets te maken met minachting voor zijn kiezers om maar even alle reacties die Wilders klaar heeft liggen voor te zijn.

Maar het heeft alles te maken met de kiezer duidelijkheid bieden, duidelijk maken in wat voor Nederland wij willen wonen.

Hij staat voor een land waar ik deze jongen niet in wil laten opgroeien.

Hij staat voor een land waar niet iedereen mee telt. Hij staat voor een land dat nog meer gespleten en verdeeld zal raken zonder dat de problemen waar zijn kiezers mee zitten ook maar voor een millimeter worden opgelost.

Hij benoemt problemen om een zwarte piet uit te kunnen delen waarna de problemen nog steeds net zo groot of groter zijn. Wij benoemen problemen om ze op te lossen. Elke dag weer.

Beste mensen, Alexander Pechtold heeft hier vandaag een paar kritische opmerkingen te verduren gehad, en terecht uiteraard. Maar hij verdient ook complimenten voor hoe hij welbesproken en uitgesproken stelling neemt tegen Geert Wilders en zijn splijtende politiek.

Ik beschouw hem in dat opzicht als een bondgenoot.

Maar, zeg ik in alle vriendelijkheid, een beetje meer inhoud zou hem niet misstaan.

Want als hij het echt meent dat integratie vanzelf gaat en dat daar geen politiek voor nodig is,

miskent hij de geschiedenis van de vrouwenbeweging en de arbeidersbeweging en hoe emancipatie nooit vanzelf kwam maar altijd voortrekkers nodig had. Miskent hij dat we de tijd niet hebben om te wachten tot het vanzelf goed gaat.

Wat voor verhaal heb je voor Ahmed die niet aan de bak komt als je niets meer te melden hebt dan dat het vanzelf goed komt? Wat voor verhaal heb je voor Fatima die van haar broers en vader geen kansen krijgt als je niets meer te melden hebt dan dat het vanzelf goed komt? Ik wil niet wachten tot, of zelfs: of, het vanzelf wel goed komt. Ik vind dat zij er recht op hebben dat we er nu voor hen staan.

Onze boodschap aan de jochies in Amsterdam West die met twee jaar taalachterstand aan school beginnen, is niet dat het vanzelf wel goed komt maar dat we hun talenkennis en die van hun ouders bijspijkeren.

Onze boodschap aan de homo die niet voor de klas durft te staan is niet dat het vanzelf goed komt maar dat we hem nu steunen in zijn rechten.

Onze boodschap aan de bewoners van Kanaleneiland is niet dat het met de overlast vanzelf wel goed komt maar dat het een Partij van de Aanpak vraagt die daar elke dag tegen vecht.

Zo succesvol trouwens dat dezelfde Aleid Wolfsen en Rinda den Besten die een paar jaar geleden een samenscholingsverbod in Kanaleneiland moesten instellen,

dat zelfde samenscholingsverbod recent weer konden intrekken. Dat is PvdA politiek om trots op te zijn, dat is aanpakken, dat zijn resultaten waar we mee op campagne gaan!

Vrienden, in heel veel steden, dorpen en gemeenten ligt de verdeeldheid op de loer.

Omdat er in economisch zware tijden moeilijke keuzes aan komen. Of omdat de politiek van de angst er op wacht haar werk te mogen doen. Dat zullen wij dus niet laten gebeuren.

We kunnen dat met trots doen omdat we niet aan de kant bleven staan toen het moeilijk werd

maar het karwei aanpakten toen het nodig was. En resultaten boekten, mooie resultaten.

Toen Jantien Kriens in Rotterdam wethouder werd vond ze één van de meest schrijnende toestanden die ze aantrof een buurthuis in Rotterdam Noord met tralies voor de ramen.

Tralies voor de ramen van een buurthuis waar kinderen werden opgevangen,

moeders cursussen deden, de buurt zich veilig moest voelen, niet bedreigd.

Het was het resultaat van een opgefokt en eenzijdig repressief beleid waardoor groepen buurtbewoners tegenover elkaar kwamen te staan.

De aanpak van de PvdA in het college was een andere. Ook hard als het moest, maar altijd ook kansen bieden, vanuit de gedachte dat iedereen mee telt en dat als je mee doet, dat je dan een toekomst hebt in Rotterdam. En dat werkte. En dus was het hoogtepunt van Jantien's wethouderschap dat ze recent zelf de tralies van de ramen mocht schroeven omdat het niet meer nodig was.

Dat, beste mensen is mijn PvdA. Aanpakken, hard aanpakken ook als dat nodig is.

En dat het hard is, is niet waarom we er trots op zijn. Maar als we ook kansen bieden en die kansen worden gepakt en we vervolgens weer op een normale manier met elkaar om kunnen gaan, dan zijn we trots en tevreden.

Beste mensen, nog drie maanden tot aan de gemeenteraadsverkiezingen. Ik wil u strijdbaar en eensgezind die campagne in zien gaan. In kabinet, steden, dorpen en gemeenten kunnen we trots zijn op wat we gedaan te hebben. En vertrouwen tonen in wat we te bieden hebben.

Eenheid, verbondenheid, onverzettelijkheid en duidelijkheid.

De bereidheid om niet aan de zijlijn te staan maar elke dag weer verantwoordelijkheid te nemen. Om de schooluitval terug te dringen. De armoede te bestrijden. Discriminatie aan te pakken, huizen op te knappen, banen te scheppen. Slechte scholen te sluiten, goede leraren te motiveren. Hoogstaande zorg te leveren, arbeidsomstandigheden te verbeteren. Dat is de Partij van de Aanpak.

Voor degene in een schuilhoek achter glas

Voor degene met de dichtbeslagen ramen

Voor degene die dacht dat-ie alleen was

Moet nu weten, we zijn allemaal samen

Dus hou het niet bij zingen, vechten, huilen, bidden, lachen, werken en bewonderen.

Ga op pad en geloof in je zelf en in je idealen.

Wij gaan van Nederland weer een normaal land maken.

Wij strijden tegen de grimmigheid en de zuurheid.

Wij willen zelfvertrouwen en optimisme terug.

En we kunnen het waarmaken omdat we weten dat een land waarin iedereen mee doet en iedereen mee telt tot veel meer in staat is dan een land dat verdeeld en gespleten is.

Omdat we weten dat een land waarin iedereen mee telt geen talenten verspilt of mensen aan de kant laat staan.

Omdat we weten dat een land waarin iedereen mee telt domweg een fijner land is om in te leven.

Dus ga die campagne voeren, ga die zetels halen, ga die mensen dienen.

Met eenheid, strijdbaarheid en zelfvertrouwen.

Aan het werk!